

200 DE ANI DE ÎNVĂȚĂMÂNT LA RUSCA MONTANĂ (1825-2025)

Octavian Paler spunea că „*orice evocare devine în mod fatal o istorie șoptită a momentului în care amintirea începe să vorbească*”.

Iată-ne deci, cu ajutorul lui Dumnezeu, astăzi alături, pentru a evoca împreună istoria celor 200 de ani de învățământ în limba română la Rusca Montană.

În tot acest timp, care pentru noi, cei de azi, se îneacă în negura timpului, învățători, profesori, elevi și părinți au stat alături, umăr la umăr, pentru a croi drum bun în viața absolvenților școlii noastre. De aceea, și astăzi, ca și odinioară, ne mândrim cu generațiile noastre de elevi, care duc mai departe renumele câștigat de școala noastră în ani de muncă statornică și serioasă.

Că această muncă a fost eficientă și că dăruirea, eforturile și convingerile noastre n-au fost în zadar, ne-o arată sala plină din fața mea și atenția ce s-a acordat astăzi aniversării școlii noastre și pe care am primit-o cu mare bucurie. Suntem convinși că această apreciere este, în fapt, recunoașterea unei munci făcute cu dăruire și responsabilitate, cu o mare investiție afectivă, cu răbdarea și puterea de a lua lucrurile din nou de la capăt, până la reușită.

Toate demersurile întreprinse de școală în numele învățaturii și al educației, pe care cu dăruire și competență le-au desfășurat în tot acest timp colegii noștri din alte generații, profesorii de azi, și nu numai, elevi, părinți și autorități locale, au avut o unică finalitate: o bună pregătire a celor ce ne vor urma. **Se cuvine, de aceea, ca și pe această cale să le mulțumim tuturor!**

Învățământul la Rusca Montană este unul cu tradiție, *prima școală cu predare în limba română fiind înființată de către frații Hofmann și Karl Maderspach, în 1825*, ea funcționând cu două clase și un învățător. În documentele vremii apare menționat faptul că în anul 1845, la școală erau înscriși 56 de elevi. După înființarea școlii de la Rusca Montană din 1825, Societatea Minieră Hofmann-Maderspach înființează mai târziu și la Ruschița o școală de învățământ elementar.

După instaurarea dualismului austro-ungar din 1867, sistemul de învățământ cunoaște unele modificări. Legile din 1879, 1893, dar mai ales cea din 1907, restrâng predarea în limba română. Pentru menținerea școlilor românești în spirit național și în limba română, locuitorii satelor au făcut eforturi imense pentru a întreține școlile și a plăti dascălii.

În perioada 1859-1866, marele pedagog și filozof român Ștefan Velovan urmează cursurile primare în localitatea sa natală, Rusca Montană.

La 1897, protopopul Andrei Ghidiu transmite învățătorilor din zonă să ia măsuri ca să împiedice „cercetarea școlilor de către inspectorii maghiari, fără aprobare”.

În perioada 1851-1903, religia ortodoxă a fost predată în școală de Pr. Nicolae Velovan (1851-1903), Pr. Ioan Velovan (1903-1914) și Pr. Ioan Imbroane (1914-1923).

În anul 1918, școala din Rusca Montană a trecut în posesia statului român, devenind școală primară de stat, predarea făcându-se în limba română.

În anul școlar 1926-1927, conform registrelor matricole, în clasele I-IV erau înscriși 54 elevi, iar în clasele V-VII erau 12 elevi. În anul școlar 1930-1931 erau la școală 125 de elevi (104 în clasele I-IV și 21 în clasele V-VII).

După un deceniu, în anul școlar 1939-1940 la școala din Rusca Montană erau înscriși 140 de elevi.

Până în anul 1963, școala a funcționat cu clasele I-VII, iar din anul școlar 1964-1965 s-a generalizat învățământul de 8 ani.

La Rusca Montană, începând cu anul școlar 1970-1971 s-a înființat clasa a IX-a învățământ de zi, absolvind clasa a X-a 2 promoții de 14 respectiv 6 elevi, după care s-a revenit la învățământul de 8 clase.

Începând cu anul școlar 1973, școala funcționează în actuala locație (fosta fabrică de pâine).

Între anii 1970-1975, datorită efectivelor mari de elevi existau clase paralele atât la învățământul primar, cât și la cel gimnazial.

Între anii 1980-1990 la școala din Rusca Montană învățau 275-300 de elevi, iar în perioada 1987-2000 existau clase paralele la învățământul gimnazial, cu efective de 20-25 elevi pe fiecare clasă.

În perioada 1982-1991 s-a trecut la învățământul de 10 ani, existând la Rusca Montană clasele a IX-a și a X-a cu profil mecanic.

Între anii 1987-1992, la școala din Rusca Montană au funcționat și clase de învățământ liceal seral, având două serii de absolvenți (1990 - 22 elevi și 1992 - 36 elevi).

După 1990, la Rusca Montană a funcționat o școală cu clasele I-VIII, o grădiniță cu program normal, iar în satul aparținător Ruschița a funcționat o școală primară cu clasele I-IV și o grădiniță. În anul 2010, Școala Primară de la Ruschița se desființează datorită numărului redus de elevi, elevii de la Ruschița fiind înmatriculați la școala din Rusca Montană.

Datorită numărului redus de preșcolari (un preșcolar), începând cu anul școlar 2021-2022 Grădinița cu Program Normal Ruschița se desființează.

De la 1 septembrie 2012, școala primește denumirea de Școala Gimnazială „Ștefan Velovan” Rusca Montană, aducând prin aceasta cinstire marelui pedagog și filozof român Ștefan Velovan, fiu al satului și absolvent al cursurilor primare la această școală.

Mulțumim celor care au condus destinele acestei școli în decursul vremii: înv. Țunea Simion (1884-1892), înv. Botescu Simion (1892-1924), înv. Tulea Alexandru (1925-1926), înv. Văcărescu Ion (1926-1927), înv. Sănătescu (1928-1929), înv. Oprea I. Oprea (1929-1944), înv. Muraru Vasile (1946-1948), înv. Beg Sofia (1948-1949), prof. Muntanu Marius (1949-1956), prof. Enache

Mihai (1956-1958), înv. Cleșiu Elemer (1958-1965), prof. Socaci Axenia (1965-1975), prof. Piess Helmut (1975-1977), prof. Ardelean Ion (1977-2013), prof. Florea Viorel (2013-2015), înv. Șoldan Theodora Ingrid (2015-2016) și prof. Bobîrsc Dan-Ovidiu (2017-prezent).

Am socotit de cuviință, ca la ceas aniversar să amplasăm în curtea școlii noastre bustul marelui profesor, pedagog și filozof român Ștefan Velovan. Toate acestea nu ar fi fost posibile fără implicarea domnului primar Toma Sergiu.

Vă mulțumim călduros tuturor celor care ați participat activ, de-a lungul timpului, la îndeplinirea misiunii școlii, un lucru departe de a fi ușor. Ceea ce ne-a însuflețit pe toți a fost spiritul de echipă și, ceva ce a devenit vizibil doar prin actele noastre: o trăire permanentă care înaripează gândul, dar care și consumă. Deci, dragi invitați, să nu ne rușinăm de aceasta, pentru că lumea emoțiilor și a trăirilor dă substanță ființei umane, înnobilându-i faptele. De aceea, vă invit să ne bucurăm împreună, cu emoție, la acest ceas de mare sărbătoare pentru școala noastră.

Acum, când unii cred că școala nu mai este far și că lumea în care trăim dezvoltă și încurajează doar nonvalorile, noi, cadrele didactice ale Școlii Gimnaziale „Ștefan Velovan” Rusca Montană, părinți, elevi, reprezentanți ai autorității locale, susținem laolaltă că dacă vom continua să cultivăm valori precum profesionalism, respect, solidaritate, umanism, atunci școala noastră va continua să formeze personalități umane de valoare.

Evenimentul reflectă nu doar respectul față de trecut, ci și angajamentul comunității pentru viitor. Cu toate transformările și schimbările suferite de-a lungul celor peste 200 de ani de existență, școala noastră s-a impus pe plan local și nu numai, ca principal centru de cultură și formare a generațiilor de elevi. Profesorii școlii, prin nobila misiune pe care o au, contribuie la crearea de valori educaționale, la formarea de adulți cu o prețioasă cultură generală, la formarea capacităților de a reflecta asupra lumii, de a formula și de a rezolva probleme pe baza relaționării cunoștințelor din diferite domenii, la dezvoltarea de aptitudini și formarea de competențe funcționale, esențiale pentru reușita socială.

Prof. BOBÎRSC DAN-OVIDIU